

PIK LIX Ч. 255. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИСТОПАДА 1951. No. 255. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 1, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америка СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

НОВУ А-БОМБУ СКИНУЛИ З ВИСОЧІНИ 30,000 СТП

Лас Вегас, у Неваді, 30 жовтня. — Ще одну, отже вже третю атомову бомбу в теперішній серії скинули на пустелі ранком сьогодні. Цим разом це була велика бомба, скинена з висоти 30,000 стп, одна з неї вибухла на висоті 1,000 стп над Рівниною Француза, де відбуваються проби з різними родами атомової зброї. Близько вибуху бомби порівнюють з полярним світлом, яке можна було бачити з віддалі 280 миль. Свідками вибуху були якнайменше 7,000 воїнів, що приїхали сюди на атомові маневри, велике число військових і цивільних атомових науковців і газетних репортерів. Панує думка, що вибух цієї бомби, якої силу порівнюють з силою бомби, скиненої на Гірошіму, в Японії, є останній перед маневрами, які мають на меті випробувати тактичні можливості малої атомової бомби.

Ловет про совєтські атомові бомби.
Вибухи совєтських атомових бомб повинні спонукати Злу. Директор бюро мобілізації див і продукції, сказав секретар оборони Роберт А. Ловет на пресовій конференції у Вашингтоні. Він признав, що нові совєтські вибухи атомових бомб вказують, що Росія має їх „у відповідній кількості“, а при цій заяві, що не совєтська атомові бомба, наступ на Корею чинив Америка до пр... готувати... американські засобами, каже Ловет, призначено 47-50 мільйонів доларів на поточний скарбовий рік, який кінчатиметься 30 червня 1952 р., однак туди треба зарахувати вже й допомогу для чужинних країн. Домогання нових фондів на озброєння прийде тоді, коли вій-

Мобілізатор Вилсон про „арсенал“ Аліантів.
чені Держави до атомних досліджень Злучених Держав, Чарльс Е. Вилсон, який перебуває тепер в Квебеку, у Канаді, сказав у промові до Канадської Торгово-вельної Палати, що Злучені Держави наладнали вже все потрібне до масової продукції зброї. Це має на меті „сповинити жахом серця всякого можливого агресора...“ Ми вже дійшли до такої точки сили, яка повинна спонукати людей у Кремлі довго застанавлятися і глибоко призадуматися, заки вони відважаться на нас напасти! — твердив Вилсон. Він ще заявив, що впродовж двох років „арсенал Аліантів“ буде високий як хмародер, бо трирічна програма озброєння має бути викінчена в 1953 році коштом 150 мільйонів, а коли знайдеться потреба, то буде йти в безконечність. Він теж висловив сумнів, чи Совєти потраплять зробити те саме, коли їм грозять бунти в сателітських країнах.

У Востоні сказав Вільям Лоренс, науковець-репортер щоденника „Нью Йорк Таймс“, що на пустелі Невади переводять проби „безкровної“ третьої світової війни, бо було б самогубством для кожного ворога Злучених Держав заасерджувати армію на малому просторі з уваги на найновіші атомові винаходи. Проби в Неваді з „тактичною атомовою зброєю“ будуть „зворотною точкою“ в історії, твердив Лоренс у промові в клубі для газетного розголосу.

УКРАЇНЦІ З-ПІД СОВЕТІВ МАНІФЕСТУЮТЬ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ

Нью Йорк. В тому самому часі, коли біло-емігрантські поплечики червоних російських імперіалістів шукають малоросійських „собратьїх з с м л і руської“, українці всіх соборних українських земель щораз масовіше і виразніше маніфестують своє рішуче становище проти російського імперіалізму всіх покрів та всіх закріпачок. До цілої низки таких маніфестів, що вже відбулися, або які заповіджено, долучилися в останньому тижні Сталінських тюрем і концтаборів, зорганізовані в своєму Демократичному Об'єднанні бувших Республіканців України з-під Советів (ДОВРУС) в Нью Йорку. Дня 20-го жовтня відбулися в переповненій залі ЛМ Клубу збори метрополітального відділу ДОВРУС-у, які заслухали доповіді В. І. Гришка на тему: „Дні російських акцій — одна українська відсіч“ та схвалили текст відповідного заяву на цю тему. Півторагодина доповіді В. І. Гришка побудована на офіційних джерелах і фактах, на гострій аналізі більшовицької національної політики та поглядів російської еміграції на цю справу, була сприйнята всією за-

БРИТАНІЯ ПОСИЛАЄ ЩЕ ОДНУ ДИВІЗИЮ НА БЛИЗЬКИЙ СХІД

Лондон. — Прем'єр Черчилль, що з рівночасно міністром оборони, в одному з перших своїх заходів після перебрання влади в Англії, рішив вислати ще одну повну дивізію британських військ на Близький Схід для скріплення британських сил в тому загрозливому стратегічному районі. Це вже третє більше підкріплення після вибуху англо-егіпетського конфлікту. Наказ до виїзду дісталася одна з трьох повних дивізії піхоти, що залишилися ще на англійському материкі. Інша повна дивізія, включно зі своїми панцерними частинами, мала б ще до кінця цього року виїхати на європейський континент, щоб скріпити командуваний ген. Айзенауером місцеві аліантські сили. Це скоротить майже на половину всі британські стратегічні резерви на материкі. Повідомлення про висилку Третьої Дивізії Піхоти на Близький Схід проголосило міністерство війни. Ця дивізія була останньою, що під час другої світової війни покинула Дюнкерк і першою, що висадилася опісля в Нормандії. Одна бригада тої дивізії вже була перевезена літаками до Лівії, в сусідстві від Єгипту. Ціла дивізія буде перевезена в неозначений ближче район Середземного моря авіацiями Трікомф та Люстріос, що вже стоять готові до транспорту. В дипломатичних колах висловлюється переконання, що нове розширення британських збройних сил відбувається в тісному пов'язанні з Злученими Державами.

ЧЕРЧИЛ ПОЧИНАЄ РЕФОРМУ ВІД СЕБЕ, ЗМЕНШУЮЧИ ПЛАТНЮ МІНІСТРАМ

Лондон. — Придержуючись старої засади, що всі реформи треба починати від себе, прем'єр Черчилль зачав своє урядівання на чолі консервативного уряду тим, що проголосив зменшення платні собі самому і всім міністрам свого уряду. Рішення винесено на першому короткому засіданні нової Ради міністрів, повідомляючи рівночасно, що уряд поборить заходи для виконання всіх британських міжнародних зобов'язань, головню щодо оборонної підготовки, в передбачуваному часі, якщо не швидше. Згідно з новою постановою прем'єр отримуватиме річно 7,000 фунтів, замість 10,000, а міністри матимуть по 4,000, замість до теперішніх 5,000. При цій нагоді прагнучи, як Черчилль здобув собі загальне довір'я в своїй першій каденції на початку другої світової війни, хоча він обіцяв народowi тільки „літ, кров і терпіння“.

ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ЗНОВУ НА „МЕРТВІЙ ТОЧЦІ“

СУПЕРЕЧНОСТІ В СПРАВІ ДЕМАРКАЦІЙНОЇ ЛІНІЇ ЗМЕНШУЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ

Токіо, 31 жовтня. — Аліантсько-комуністичні переговори в справі перемир'я в Кореї, відновлені в Панмунджом після тримісячної перерви, зупинилися вчора знову на „мертвій точці“, як аліантський і комуністичний військові підкомітети в нічому не потрапили узгодити свої суперечності відносно демаркаційної лінії, на якій мало б наступити перемир'я. Правда, комуністи вже раніше відступили від свого попереднього домагаання, щоб таку лінію встановити на 38-ій паралелі і зближити її до фронту, але комуністична лінія ще й тепер проходить переічно 15 миль на південь від тої лінії, яку запропонували аліанти. — Комуністи домагаються головно евакуації аліантів з найважливіших під стратегічним оглядом гористих теренів в центральній і східній частинах Кореї, в чому аліантське головне командування добачує можливість нової комуністичної зазіски і підступу. Евакуація аліантів з тих важко здобутих теренів пустила б комуністів знову в таке стратегічне положення, з якого вони могли б без попередження почати нову агресію проти головних аліантських оборонних ліній. — Така евакуація — говориться в офіційному аліантському коментарі — означала б залишення аліантських військ в відкритому для атаки терені на просторі коло 100 миль. — В заміну за аліантську евакуацію того стратегічного терену, від якого може залежати вдержання цілого фронту, комуністи пропонують аліантам територію островів Онгджі і Йонан, що не мають жадного більшого стратегічного значення, бо вони майже безборонні. Військові комісії продовжуватимуть свої наради сьогодні й хоча в аліантських колах ще не втрачено надії на можливість угоди, проте загальна настрої вже не виявляють більшого оптимізму, не „добачуючи реальних можливостей дальшого компромісу в теперішніх суперечностях.“

ОБМЕЖЕНІ, АЛЕ ОЖИВЛЕНІ БОЇ НА КОРЕЙСЬКОМУ ФРОНТІ

Токіо. — В тому самому часі, як переговори в справі перемир'я в Панмунджом зупинилися на аліантсько-комуністичних суперечностях щодо демаркаційної лінії, з корейського фронту повідомляється про обмежені щодо кількості військ, але оживлені і залеклі бої на фронті, зокрема на його неутрачній ділянці в районі Кумсонг, Йонгчон та Янгту. Аліантські війська, відбиваючи постійні ворожі протинаступи, зробили тільки малий прогрес, закріплюючи рівночасно попередньо здобуті позиції. Натомість продовжувалася інтенсивна акція в повітрі й аліантська авіація з во-

ЮГОСЛАВСЬКІ СЕЛЯНИ СТРАЙКУЮТЬ ПРОТИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

Београд, Югославія. — Контрольована „націонал-комуністичним“ урядом маршала Тіта югославська преса не скриває факту, що югославські селяни вже майже в цілій країні ведуть спонтанні й страйк проти колективізаційних розпорядків, не зв'язуючи на факт, що на цих саботажах може потерпіти й саме селянство. Югославський уряд викликає від селян, подібно як це робить Москва, здачі зібраного зерна, але селяни цієї здачі далеко не виконали і багато згинула разом з літаками.

СКРИТОВИВСТВО ФРАНЦУЗЬКОГО КОМІСАРА КАМБОДІЇ

Сайгон, Індо-Китай. Французькі власті офіційно повідомили про скритовивство французького високого комісара Камбоджі, Жана де Раймонда, в місцевості Пномпенг. Раймонда мав бити, поколовши його довгим ножем під час сну в його спальні, його місцевий домашній послугач, що — як тепер виявляється — був агентом в'єтнамських комуністів. Сам скритовивник втік і в погоні за ним беруть участь тисячі війська і поліції. — Натомість зловлено і заарештовано другого послугача, який признав, що приналежності до комуністичної ячейки та до співучасті в скритовивстві. Раймонд мав 44 роки і він вже четвертий з ряду високих урядових представників в південно-східній Азії, що впав жертвою скритовивчої руки в останніх місяцях. Дня 31-го липня згинув від „людської бомби“ — французький комісар В'єтнаму ген. Шарль Шансон і місцевий губернатор Таї Ляп Танг, коли то скритовивник кинувся на них та розірвав бомбою себе разом з ними. Дня 6-го жовтня комуністичні терористи виконали засідку та вбили англійського високого комісара Маллієв сер Генрі Гурнія.

В СВІТІ

- Процес за шпигунство в користь Советів почався в Стокгольмі проти шведського інженера, який признав, що разом із союзними „дипломатами“ і „кореспондентами“ розвивав для вможливлення соєтської інвазії на Швецію.
- Індійське міністерство прохарачувало повідомлення, що з огляду на цьогорічну посуху в країні, загрожує в наступному році ще більший голод, ніж він загрозивав їй в цьому році, але від якого врятувало її американське збжжж.
- Ген. Девід А. Айзенауер відкрив сьогодні біля Парижу нову „осередню ШЕРПІ“, новозбудовану місцевість, в якій житиме зі своїми родинами коло 250 різноманітних офіцерів, приданих до штабу аліантського головного командування в Європі.
- Коло 2,000 студентів іранського університету в Тегерані демонстрували вчора в користь Єгипту і проти Англії, при чому дійшло до заворушення та до біжіння з поліцією.
- В дотеперішніх заворушеннях в районі Суєзького каналу британські війська вбили 19 арабів і 125 поранили — повідомляв офіційно єгипетське міністерство внутрішніх справ.

ТРУМАН ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ПІДВИШКУ ПОШТОВИХ ОПЛАТ

Вашингтон. — З днем 1 січня 1952 року увійдуть в силу нові поштові закони, що його саме підписав президент Труман. Найбільш замітною зміною буде підвищення ціни відкритої поштової картки з одного на два центи, далі підвищення ціни поштових листів („сметел делівер“) з 15 на 20 ц. і підвищення поштових пересилко третью класу (висилка оголошень) з одного на півтора цента відносно унції. Замітна буде підвишка пошти другої класу (газет, книжок і журналів) на 30 відсотків, однак це прийде поступово по 10 відсотків упродовж трьох років. Тепер приходять підвищати платні поштових працівників, на підставі іншого закону, підписаного президентом. — Другий важливий закон, підписаний щойно президентом — це закон про підвищення пенсій для залізничних робітників на 15 відсотків, а ще інший закон накладе податок на „букі“, тобто таких підприємців, що приймають гроші на заклади в кількісній перекладі або при інших нагодах. Цей останній закон викликав велике обурення серед людей, що звикли жити з „ракетирства“.

СТРАЙК ПРИБЕРЕЖНИХ РОБІТНИКІВ ПОШИРЮЄТЬСЯ

Нью Йорк. — Бунтарський страйк прибережних робітників викazuje сконсолідування змагань страйкарів на всі причали в Нью Йорку за винятком причалів військової флотії і грозить поширенням на зорганізованих моряків. Два тисячі пікетчиків перебували в вівторок з одного причалу до другого, щоб не допустити до праці тих робітників, що хотіли працювати. У такий спосіб приминено працю у всіх причалах коло полудня.

В АМЕРИЦІ

- Суддя Чарльс Коген власноручно зловив у Вудланді злодія, що намагався пограбувати крамничку і, кинувши його на землю, тримав його аж до прибуття поліції. Він наказав поліціїментам гнатися за двома іншими заплідореннями, а тим часом під загрозю поліцейської палиці придержав першого учасника злочину.
- З нагоди сторіччя „Імми“ („Йонг Мен Крісччен Ассосіейшн“) Джан Д. Рокефеллер подарував півмільйона доларів на потреби цієї установи в Нью Йорку. Другу половину обіцяв дати, коли буде зібрано десять мільйонів з нагоди ювілею.
- Родина Калвінін допущено до Америки за спеціальним дозволом департаменту справедливости як втікачів-світальників з Советів. Їх родич Джек Вурчів. Ватко, мати й малий синок приїхали кораблем Ле Роя Елтіндж в понеділок.
- Пограбували героя Корейської війни кап. Річарда Волдвіна, коли він переходив з Рокефеллер Центр до готелю Валдорф Асторія в Нью Йорку. Злодії забрали в нього портмоне, в якому були також його військові папери.

СВОБОДА SVOBODA

UKRAINSKYI SHCHENNIA UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$ 5.25	Six months	\$ 5.25
На три місяці	\$ 2.75	Three months	\$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛИСТОПАДОВІ РОЗДУМУВАННЯ

Сьогодні завітав до нас Перший Листопад. У природі нічим він не ризніється від інших буднів осені. Проте іншакше в нашому серці, переповненому в цей день сентиментом до ясного, сонячного дня Української Нації, тісно зв'язаного з Першим Листопадом. А таких днів не так багато в історії українського народу і вже те одно промолвало б за те, щоб всі ми про цей великий день пам'ятали та його гідно відзначали.

Від 1 листопада 1918 року минуло вже 33 роки, але тим, що переживали славіні Листопадів Дні на Рідній Землі, а таких не мало навіть і тут, на американській землі, видається, що це вчора було. У цей день десь дівається трагічна дійсність і серцю стає веселіше, і то у всіх нас, з якої частини великої України ми не походили б, і чи були ми з Листопадими Днями духом і кров'ю, чи тільки духом, як от американські українці.

Найновіша велика доба Української Нації виявила свою волю 22 Січня 1918 року у Києві. Перший Листопад у Львові — це вже природна послідовність. Історичним завершенням тих обидвох подій стало Свято Злуки з 22 Січня 1919, під докмент якого покладено підписи і печаті, що їх уже не змаже і не змінить ніяка сила, як довго житиме український народ. Ніякого відвороту від цього нема і не може бути. Щойно глядячи з такої історичної перспективи на Перший Листопад, зможемо правдиво оцінити його велике значення.

Перший Листопад і 22 Січня окуплені шляхетною кров'ю мільйонів найкращих синів і дочок України. Їх жертвам немає кінця ще й сьогодні. Всі ми це добре знаємо, як національно свідоме покоління. Любови до свого народу і своєї рідної землі нам і тут не бракує. Ні бажання допомогти визвольним змаганням України. Не бракує нам і сліз, що котяться на саму згадку про страшний терпіння і муки наших рідних. Але — горятьчи терпіння словами Івана Франка — Батьківщині не треба нашої любові і наших сліз, а тільки праці для неї. На ті точі не тільки варто, але й кочче треба нам сьогодні зупинитись, коли хочемо згадати і гідно вшанувати пам'ять про Листопадів Дні. Тільки перебуваючи далеко від України, якими б твердим і загартованим ми навіть не стали у нашій праці для свого народу, без соняшних спогадів і сентиментальності обійтися не можемо. Вони потрібні нам, як потрібна спрагненому в пустелі вода. Тому і згадуємо з сентиментом такі події, як Перший Листопад.

Наші завдання тут, на американській землі, нагадують нам ті, що на рідних землях віддали і ще далі віддають життя за волю нації. Велика частина з нас покидала рідну хату і вибралася у далекий світ тільки тому, щоб мати змогу краще послужити Україні. Чи так дійсно є, хай кожний поспитає сьогодні свого власного сумління, ставши суддею над самим собою. А як так буде, то наша народна праця стане відразу живішою і видатнішою. Це певне!

За Листопад у Львові та Січень у Києві пролив уже український наріп море крові. Сьогодні вже ніхто не розпізнає, з якої частини великої української землі ця кров походить. Вона — соборницька. В боротьбі, мучках, терпіннях і смерті вона цілковито змішалася і в одно злілася. Розуміють це вже навіть чужі, а теж і вороги українських визвольних змагань. Зі шляху, по яким пішла Українська Нація тому 33 роки у Києві й Львові, вона вже ніколи не зійде. Те, що від цього часу український народ пережив і витерпів, ніколи не пропаде, а житиме вічно. Львівський Листопад і Київський Січень земментували українську націю і остаточно ствердили Велику ідею боротьби за самостійну Соборну Україну, одну і нероздільну.

П. Заєрський

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ

(До 75-ліття з дня народження)

Тільки вона розгонила по жилах народів світу кров — справдешний світ освіти і свідомості людської і національної, одна вона остала пам'яткою його колишньої слави і надією невмирущого майбутнього розцвіту... Історія українського письменства — це виборна частка духового життя народнього, що дас найдужчі докази національної індивідуальності народу, його безперечного права на існування і розвиток, його самостійності серед інших, близьких і далеких народів... В своїй „Історії Українського Письменства“ С. Єфремов розповів живою і барвистою мовою про історичний процес розвитку нашої літератури, дав блискучі характеристики окремих письменників, показав улюблених, в яких розвивалося наше письменство, підкреслив провідні його ідеї, пролистував

Використання нагоди

Життя спільноти, як і одиниці, нерозривно зв'язане з життям інших спільнот. В тому співжитті, спільнотному, як й індивідуальному, трапляється багато нагод, від вмілого використання яких може залежати дальша доля, а то й дальше бути чи не бути.

Для прикладу взяти б хочби Перший Листопад у Львові. Це була безсумнівна історична нагода, використання якої тодішніми українськими політиками і військовиками справді створило історію. Вже написано грубі томи на тему того, що завдячує українська історія цій нагоді вміло використаній нагоді, й такі ж томи можна б написати про те, що могло б було статися, якщоб ця нагода не була використана. Відповідна акція у відповідний час — це й є використання нагоди.

Нагода може бути випадком, може бути справді нагодом, створеною комплексом подій. Але наряд чи таким випадком може бути вміле її використання. Нагоду треба вміти і хотіти використати! На нагоду часом треба століттями чекати, але часто й століттями треба до неї приготуватися. До високого літання ненастанно пробуй крил, а Богдан прийде як сума ваших змагань, ваших сил; до великого моменту будь готовий кожний з вас, кожний може стати Богданом, як настане слушний час!

— писав найбільший син тої вітисі українського народу, що створила Перший Листопад. Коли ж настане той „слухний час“ для українського народу? На це питання напрочудується інше: хто з нас може сказати, що він вже не настав, або що не настане завтра чи в найближчій годині? І знову питання: чи ми, як українська спільнота і кожний з нас, як член тої спільноти, справді готові до того „великого моменту“ і „слухного часу“? Чи наші крила справді випробувані і чи сува наших сил може дати нового Богдана?

Ми згадуємо наші Великі Рокосвини, живемо минулим, з напруженою увагою слухаємо в усіх доступних нам газетах світу згадки про наш наріп та про його боротьбу, хвилюємось, як та згадка не корисна для нас і радісно, як діти, коли ця згадка признає нам нічого іншого, як бодай належне нам з природи право на „свободу на життя, на волю та змагання до цдаста“. Ми пишемо довгі статті і виголошуємо палкі промови про „Волюю Україну“, про „Край“, але що ми, американські українці, що кожний з нас практично робить, щоб допомогти українському народові, який справді бореться, використати велику нагоду? Чи й наскільки ми самі використовуємо ту нагоду, що нам тепер спораз більше і виразніше сама насувається?

Відповідь на ці питання ми подібуємо в нашому щоденному житті. Цю відповідь дають нам періодичні викази складачів Національного Дарту, дають нам збори наших центральних і місцевих установ, дають нам влаштовувані маніфестації та інші імпрези, дають нам наші видання та мов відзначає величезну внутрішню красу нашого письменства, „що безмірно переважася ті зверхні цінності, які вже мало воно світові“. І далі він відзначає вагу українського письменства для відродження українського народу: „Збудити великий народ не останню частину людськості, до свідомого життя, духа живого вдмухнути в приспаного історією велетня, перетворити сирову етнографічну масу в свідому і своєю свідомістю дужу націю — я не знаю більшого заміру на світі, ширшого розмаху для праці, кращої мети серед людей“.

Не дурно ж такий велетень світової культури й борець за рідний народ свій, як Бєстєр-не-Бєрнсон, писав, дізнавшись про українське відродження: „відколи я живу з цим почуванням — життя мє зробилося повнішим, мої надії на людськість більшими... Оця внутрішня краса, оця моральна величність, оця подвижництво в його найкращій формі — не сухий, егоїстичний аскетизм, — а той порив, що душу свою полагає за други своя — червоною ниткою проходить через усю історію новогошого нашого письменства.

загальне наше буття як спільноти і як одиниці. Але ця сумарична відповідь ще далеко від задовільної. Це, здавалося б, всі знають, всі стверджують, всі сумно над цим похитують головами і шукають вини в кожному іншому, тільки не в собі самому.

В чому наше загальне недомогання, як йдеться про вміле використання нагоди? Відповідь на це питання аж надто наявна. Це безсумнівна наше розбиття, наша взаємна нетерпимість в одних випадках, і наша байдужність та інертність в інших. Це недомо-

МИКОЛА КОКОЛЬСЬКИЙ

В Листопадів Дні

У ту важку хвилину, коли прийшлося востанє переступити рідний поріг і вийти бездомно покидьком у невідомо, моя дружина скопила вишиваний рушник, що прикрашав образ-малюнок молодого гуду-магання, як йдеться про вміле використання нагоди? Відповідь на це питання аж надто наявна. Це безсумнівна наше розбиття, наша взаємна нетерпимість в одних випадках, і наша байдужність та інертність в інших. Це недомо-

га, що виває духового багатства нації. І так большевики перевиховують українську дитину на безлічного пролетара, прибраного в червоні, совєтські фаталяшки. Записано в нашій історії чимало сторінок актами героїської боротьби, безмежної посвяти для великої ідеї а між ними великий Листопадів чин. Та записано також чимало сторінок і іншими актами, актами відступства і переходу в ворожий табір, і то головним чином міжцанських та інтелігентських кіл. В боротьбі нації з ворожим наступом ці кола виявлялись слабими місцями обложеної твердині. Були ж часи, коли нація: це був „хлоп і поп“. Та вже особливо прикро згадувати відступства в недалекому минулому, коли то перекочували в чужі табори не тільки дрібні шукачі хліба, але люди незалежні, нічим не зв'язані, колишні патріоти. І це все діялося через два десятиліття по великих листопадів днях, коли це й не зотілили кося тих, що піднімали Червону Калину, коли на місцьких смітниках, ворог випав і стріляв десятками, зпов же головним чином, дітей села.

В серце закрадалася зневіра. Невже великий листопадів чин нічого нам говорить? Невже безграбнична посвята, сердешний біль, важкі страждання і передчасно згащене життя сотень тисяч дітей народу пішли на марно? Невже судилося нам бути тільки погноєм чужих культур? Ні! Це неможливо! Якщо українська нація перетривала всі дотеперішні лихоліття, якщо селянська, ледве грамотна дитина захоплюється українською ідеєю аж до посвяти життя, то це значить, що історичне завдання нації ще перед нею. Акти відступства свідчать не про занепад нації, а про хибне виховання людини, що не зуміло запалити в її серці святого вогню любови до рідної землі, до рідної культури, не настало характеру на зразок великого героїзму, безмежної любови й посвяти для рідних, на сотнях українських Тернопілів, на великим Листопадів Чині.

Минає вже 33 рік з часу листопадів дня. І згадуємо й як велику, історичну подію, як порив поневоленої нації до волі, як дні великої посвяти. І те спемин минулого. Та ми, нація жвага, що дивиться у майбутнє, і бачимо страшні, огняні дні, залізо, вогонь, кров і поєлища, а серед них наш Листопад, наша воля, що кличе нас ще раз до дії. І ось в ім'я тих днів, в сьогоднішні листопадів дні, в дні споминів великого минулого і надій великого майбутнього, зложим святу обітницю: виховати нашу дитину так, щоб вона не завагалася піти тим шляхом, яким ішли колись їх батьки в великі листопадів дні, щоб не зіпшла з цього шляху і на найгірших, життєвих закрутах. Виховуймо нашу дитину не на голослівний, крикливий фразеологі, не в сліпій ненависті, не на вічнім підкреслюванні негативних сторінок нації, (що їх немає?), а навпаки. Підкрес-

(Закінчення буде)
В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“!

гання в розбійності між нашими бажаннями і словами та між нашим поступуванням. Ми великий і молодий наріп, довний життя, енергії і помислів, але мислями і ділами ми розпоросені, ми швидко запалоємось і швидко зневірюємось, ми все ще не досорли до того, щоб могли і вміти піднести понад свої особисті і групові справи та всецело підпорядкуватися найвищому ідеологічному борючому за право на життя, волю і змагання до цдаста. Тільки тоді, як ми переможемо в себе ті недомогання, ми будемо готові до „великого моменту“ та потрапимо використати для свого народу і для себе кожну нагоду, без огляду на те, де, коли і в яких обставинах вона трапиться.

Л. ЛУЦІВ

Як я писав стрілецькі вірші

— Ти писав поезію?!
— А скажи мені, будь ласка, чи є де українець, що не писав би їх? Заглянь тільки до якої-будь антології української поезії і там знайдеш призначені вчених професорів і кооператорів, що зачинали свою працю від поезії...

— Та чи їхні вірші були справжньою поезією?
— Деколи навіть були. А як не вірши, то заглянь до двотомової антології нашої поезії „Струни“ і переконаєшся. Виває що збірку поет В. Ленкий.

— Але тебе там немає!
— Немає. Але зате прочитаєш мє ім'я між поетами, що належали до „стрілецького Парнасу“ в „Нарній історії української літератури“ Володимира Радзкевича.

— Дивно. При нагоді загляну до Радзкевича. Та розкажи, як воно було з твоїм поезитуванням?

— Тоді, як я складав вірші, був такий час, що важко було не писати поезії. Здавалося, що те, про що ми мріяли на шкільній гімназійній лавці, читачи „Літературно-Науковий Вісник“, „Українську Хату“ і захоплюючися „Сном української ночі“ Василя Пачовського — здійснюється. Це вперше від часів Мазепи „вийшла в поле наша сила“ з кісами в руках, щоб боротися з тими, що замучили Полуботка і Кальнишевського, що мучили Шевченка і всіх тих, хто бажав волі українському народові. Ми мали цдасть стояти в боротьбі проти тих, що нечуваним у культурному світі „указом“ закували українське слово. Ми вірили, що настає хвиля, коли треба боротися за українську державу, бо тільки в „своїй хаті своя правда і сила і воля“, як твердив Тарас Шевченко.

— Пожди трішки, я ж бажав почитати щось про твої, як ти кажеш, поезії, а не патріотичну промову.

— Вибач, я розігнався задалеко.

Між стрільцями був цілий гурт людей, що писали поезії. Між ними Р. Купчинський, Л. Ленкий, Ю. Назарук, М. Голубець, Ю. Шкрумеляк, В. Волинський, А. Лотоцький, А. Баландюк і М. Угрин-Везириний. Крім того писали поезії на вєсній теми і давніші знамі вірші поети з „Молодої-Музи“: Богдан Ленкий, Василь Пачовський, Степан Чарнецький, а також і Осип Маковей та О. Кобець — псевдонім полоненого українця з російської армії.

— То ж не дивинія, що й мені закортіло здобути лавровий вінко поета і я зачав, стоячи на стійці, або лежачи на соломі в подільській столі — складати вірші. Теми: Гордість українського січового стрільця, що з кірсом у руці бореться за рідний край. Або: Опис походу нашого П. куреня У. С. С. подільськими степами. А то ще й таке: Війна знищила була вздовж річки Стрипи цілі села, а населення вивезли в тил, а деколи далеко на чужину, аж до далекого Гмиду. В одному вірші описав я, як то галицький бузюк (український лелека!) вернувся з теплий край і не застав свого гнізда на Миколиній хаті, бо вона була знищена.

— Цікава тематика! Де ж ти друкував свої твори?

— Найбільше поезії друкував тоді „Вісник Союзу Визволення України“ — то ж і виває я свої вірші туди пошлюю поштою У. С. С., що мене нічого не коштувало. „Вісник С. В. У.“ приходив до нас на фронт і кілька тижнів пізніше прийшло дороге мені число цього видання, а в ньому три поезії з моїм підписом. А підпис був неабиякий: У. С. С. Лу. Не мав я відваги підписатися

люймо позитивні вартості, заціплюймо пошану до творчого духа нації, що підносить значайну, сільську жінку до вершини мистецького надхнення. Виховуймо нашу дитину в глибокій пошані до української матері, що з роздертим серцем виправляла мільйони своїх дітей на смерть, і навіть не могла їх гідно поховати. Прикладом нашої дитини нехай будуть висока гідність і незломність чесних дідів-прадідів, що каралися десятками літ по москоських тюрмах за Велику Ідею. Виховуймо її на найвищій, Господній слові: „Немає більшої любови, як твоє життя своє положити за друзів своїх“.

повним ім'ям і прізвищем, то му узяв тільки початкові дві букви з обидвох.

— Дістав ти якийсь гонорар за те?

— Я навіть не думав тоді про те! Чи ж я воював за гроші? А писання віршів було також війною! А в тім — мав я моральну нагороду. Мій критичний був аж надто прозорий і мої шкільні товариші, що їх повно було в сотні Вітовського — зараз пізнали, що це мої вірші і моя повага — простого стрільця — зараз зросла не тільки між стрільцями, але й між старшинами в ділому курені. Та щоб правду сказати, можливо, що мав я і матеріальну винагороду. Шер сотенної кухні, старий мусач Мірчук, мусів бути поінформований кимось з моїх товаришів про мої поезії і примружував око, як я брав по дві, або й по три порції з сотенної кухні, що оспівана в пісні про сотника Цятку. А алетит був тоді у мене величезний. Я з'їдав стільки, що тепер наведу тріс би, якби відважився з'їсти таку масу м'яса, картоплі з квасолею, або з лозогом. Та тоді були в мене двадцять літ віку і двадцять чотири години руху на свіжому повітрі. А польова кухня в часі бою могла приїздити на фронт тільки раз на добу. То ж і треба було наїстися добре.

— Дивно то були часи і ще дивинія авторські гонорари за складені вірші...

— Так! Славіні часи були тоді! Та ще цікавіше те, що мої вірші удостоїлися побачити світ у Золотоверхому Києві!

— Та не вже?

— Одного дня, вже весною 1918 року, сказав мені виступ У. С. С., Василь Волинський, що він бачив збірку поезій під загальноком „Війна“ в поезії австрійських українців, яка вийшла в Києві 1917, або 1918 року. В цій збірці були передруковані і два мої вірші. Пізніше я сам бачив цю книжечку, що в ній були поезії В. Ленкого, В. Пачовського, О. Кобця — а поруч них були і два мої вірші з гордим стрілецьким підписом: У. С. С. Лу.

— Чи ти масі щось з тих творів ти собі?

— На жаль — нічого. Я залишив все своє добро і мусів у кожному напрямку наново дороблятися.

— А може пам'ятася дещо? Та ж деякі поети відтворюють з пам'яті цілі рядки своїх творів.

— Я вже з цікавості пробував це робити, але воно тяжко йде. Але один вірш, що звався „Заспів“, таки собі пригадав.

Під голос сурм, під звук гармат
Мій спів іде з передніх част
В світ несміло входить
В царстві краси, в жингу життя,
В тямні сторони буття
Мене за руку водить.

І я живу уже не сам!
Мені цікавий „хлоп“ і пан
І різна їхня доля.
Мене цікавить їх добро
І те, що в зло людей шло...
Та найлюбіша: Воля!

— Чи пізніше ти писав поезії?

— Так. Один вірш, і то в формі сонета, написав у таборі полонених у Тухолі. Він був друкований у львівському „Ділі“, що тоді звалося „Здається“, „Українською Думкою“. Цей вірш був написаний з нагоди смерті поручника Яросевича (за гочність прізвища не ручу!), що його розстріляв польський воєк при спробі втечі з табору. Пізніше друкував ще вірші в Календарі „Червоної Калини“. Було це десь на початку 20 років. Якій з тих віршів були передруковані в Календарі У. Н. С. в Америці, а один знайшов і в часописі „Свобода“, як був на студії у Празі. Було це десь 1922, або 1923 року.

— І це все?

— Так. Кільканадцять віршів — оце весь жий „доетичний“ доробок. Вони друкувалися у Відні, Львові, Києві і Нью Йорку. Успіх — неабиякий! Поетична Муза завітала була до мене в стрілецьких ровах. Пізніше вона покинула мене. Минуло тридцять літ від того часу. „Навіле ніхто не святкував...“ Навіть рідна жінка не знає нічого про ті мої „тріхи“ молодості...

Та примно згадати за ті давні, гарні часи. Мовляв, було колись...
А закінчить... без закінчення ж не можна! — треба словами самославного Івана Маніла:

Слава про мене б гриміла —
Тільки народ щось вочить...

Никон Немроу ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПАТРИОТ І АПОСТОЛ ЦЕРКОВНОЇ УНІ

(У 74 роковини смерті бл. п. Митрополита Андрея Шептицького (29. VII. 1865 — 1. X. I. 1944))

Київський історик Володимир Антонович написав свою „Сторідь“ про свій поворот до нащадків своїх предків. Дослідник Митрополита Андрея Шептицького виставляє традиції релігійно-шпентичького роду Шептицьких і діяльність самого митрополита, що не зривав зв'язку з родиною, але відійшов від її національних польських почувань.

Як Гумен жовківського василіанського монастиря почав він видавати в 1891 р. місячник „Місіонар“. На прикінці минулого століття став станиславським єпископом і своїми посланнями до вірних виявив, що добро нашого народу лежить йому на серці. Його тогочасна поїздка по Закарпатті і відвідування по тамошніх церквах з українськими проповідями мали вплив на піднесення національного духа гноблених тоді мадярами наших братів, зрідси набрав надхнення до праці для свого народу о. Августин Волошин, редактор часопису „Наука“ (згодом „Неділя“ за часів першої світової війни, „Свобода“ за часів приналежності до Чехословаччини, „Нова Свобода“ за часів самостійної Карпатської України) і календарів „Уніо“ в Ужгороді, президент Карпатської України в 1938-39 рр.

Проте ця діяльність єпископа А. Шептицького не зискала відразу для нього популярності серед усього галицького громадянства. Коли він у початках нашого століття став галицьким митрополитом, то українська радикальна і москвофільська преса добачувала в цьому дальній етап польщення галицьких уніятів. Митрополит Андрей своїм рівним такором супроти українців національного табору і москвофільської преси добачувала в цьому дальній етап польщення галицьких уніятів. Митрополит Андрей своїм рівним такором супроти українців національного табору і москвофільської преси добачувала в цьому дальній етап польщення галицьких уніятів.

Згодом митр. Андрей почав виступати ще й в австрійській падаці панів в обороні прав українського народу в Галичині, зокрема в справі заснування українського університету у Львові. Від цього часу офіційно українського громадянства почали чимраз більше звертатися в його бік. З виходом першої світової війни в надії окупації українських земель на схід від Буга і Збруча австро-угорськими військами й можливість поширення унії серед тамошнього населення він висвячує лудського й острозького єпископа, для Волині. Його виступ з проповіддю в обороні унії

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРИЗНАННЯ ДЛЯ Т. ТЕРЕНА ЗА УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ

Нью-Йорк. — Американський „Союз Композиторів-Авторів“ переслав відомою нашою оперою співакові, Теодорові Теренові з нагоди його недавнього концерту в Тавн Голл, гратуляційного листа, висловлюючи йому рівночасно признання за включення в програму українських композицій. В листі в перекладі м. і. дослівно написано: „Союз Композиторів-Авторів бажав би цю дорогою погратулювати Вам за Ваш недавній концерт в Тавн Гол та похвалити Вас за включення у Вашу програму Ваших рідних композицій...“ Становище цієї видатної організації американських композиторів-авторів до включення української композиції в програму концерту на великій сцені повинно переконати всіх наших артистів, що в своїх міжнародних виступах часом цураються свого рідного, щоб собі „не шкодити“, або виправдуватися, що в нас, мовляв, нема „такого“, що надавалося б на велику сцену. Українські композиції, включені в програму Терена (Барвінський, Ніжанківський і Лятовський) співакові не тільки не „пошкодили“, але навпаки, за них він здобув собі окреме признання від передової американської композиторської організації.

релігійна жидів німцями в 1941 р. Не лякаються шикан за боку чужих окупаційних властей, митрополит Андрей не побоявся виступати з критикою невідповідальних зчинків серед українського громадянства. Це й вияснило, чому митрополит-апостол унії прийняв у себе по-приятельськи російських православних єрархів в своїй унійних змаганнях більший опір православних. Це й вияснило, чому митрополит-апостол унії прийняв у себе по-приятельськи російських православних єрархів в своїй унійних змаганнях більший опір православних.

Як не злякався він в 1914 р. царського уряду, так не лякався він у своїм поступуванні ніякої влади. Коли після його повороту до Львова в 1917 р. з'явився у нього талергофський в'язень парох с. Терманова під Львовом о. Петро Пилипець, тоді москвофіль, а щойно від часу листопадового зриву український національний діяч, з запитом, що йому зробити з портретом царя Франца Йосифа I, вміщеним у часі його в'язнення в його парафіяльній церкві в захристі, митрополит без вагання заявив, забрати його звідти. Пасифікація українського населення в Галичині польським військом у 1930 р. спонукала його, немічного старця, їхати літаком до Пільсудського до Варшави, правда безуспішно, так як безуспішний був його протест проти нищення православних церков на Холмщині поляками в 1938 р., чи протест проти пе-

НА ДАВНІХ ЧУМАЦЬКИХ ШЛЯХАХ

(Роман Докі Гуменої „Діти Чумацького Шляху“, у чотирьох книжках, 1949р. — Нью-Йорк 1951)

Названими окремими томів розкривається їхній зміст: Перший том — „У запалих полях“ розповідає про життя нашого села у роки його матеріального розквіту перед першою світовою війною. Тоді у плодотворних степах розстала хутора й родини. Багатіє хлібороб і прагне своїм і своїх предків багатства неупорно передавати нащадкам. Та прийшли інші часи і літні хлібороби вже в 2-м томі йдуть у Брама Майбуцького. Це — роки відради по укладу державності, коли село переплілося з містом й починає широкій процес дерусифікації міст й у міста приймають діти колишніх завойованих степу. Частина з них здобуває дорогою, шпандаром, циною, де місто, і інші, виникли з міста, вертаються на село, щоб служити йому, якщо не м'язами, то здобутим знанням і досвідом. Але наступ на село і на інтелекцію розпочався і про значення, що приносить цей наступ у початках 30-их років читасмо в третьому томі: „Розп'яте село“. У добі розп'ятого села умовно сподіюється в місті й туди знову кидаться ті, кому в селі вже не вижити. Та не вижити чесним і в місті, де вони невидимляють йдуть на дію і про них, про це найближчу касту „парію“ у четвертому томі.

Романом назвала Гуменої неоповізану епопею-хроніку кількох хуторських родин, низку великих картин, настільки відокремлених, що опущення якоїсь з них не вплине суттєво на твір. Можна з багатьох сторінок опустити опис вистави у сільській театрі, можна опустити опис навіршаних зборів, засідань — твір на цьому виразно не потерпить, — а це тому, що авторка йде вгору сюжетності. У цілому творі діє хронологічність, а не сюжетність засновок і з-за цієї хронологічності, треба було б твір назвати хронікою.

У перших томів авторка ще не паує над матеріалом, у наступних — величезні страждання під навалюється на авторку і вона сподіюється від творчого змагання містичної, зійшовши до ролі талановитого літописця. Матерія твору перемогла і в цьому невдачі Гуменої — письменниці і в цьому варієт твору, як документу. Проте архітектоніці неоподоби твору виклюють широчинно картини. Авторка не побоялася розтягнути величезне полотно для свого образу і цей образ живо. Хвилювання це навіть може бути більше успішним темі ніж авторки.

Гуменої настільки доцільна вагу того, що описує, що не побоялася пожертвувати подробицями в користь сюжетної простоти. Подробиці часто заважають містичній, вони ліпшаються цікаві лише для нас, поскільки вони про нашу рани й болі, але не притягують уваги читача-чужинця. Авторка сама відчувала залупатність твору і часто знайомить нас з постатями й подіями які вже знаємо, але про які ми можемо забути у накопиченні інших. Якщо роман, розташований в добродішних стразах з містичною фоку, то виграв, як документ, що правдивіше літературним відомостям про „добу жорстоку“ нападкам і дослідникам.

Серед тисячів сільської молоді, йде по науку до міста й Тарас Сергола, що в 2. томі досить несподіювано, стає центральною постаттю роману, а що для нього авторка має особливо ніжні теплі тони опису. Спочатку йому добре в місті, серед небачених досі колоритних постатей пореволюційного часу. Але підсоветський побут далі все більше почне домагати ломання його сільської гордості, а Тарас — сильна у своїм опорі постать і хоч він дуже пасивний у дії, проте ніколи не поступиться. Він буде боронити свій світ, вивесений з суцільного, жорстокого, здорового хутора. Тарас виривав у світ із каменем на ший, який є не лише його куркульське походження, але й дитяча немісильність. Він боявся людей, не міг переступити якоїсь грані і життя перекочується понад ним, ведене різними Фімами, — без батьківщини, без гордості, без моралі, без вантажу глибокої етики хліборобського народу. Тарасові щоб оправдати життя лишається почуття зв'язку з народом, віра в спасеність соціальних реформ і спочатку, трохи містичства. Йому лишається ще велика самотність і, якщо б Тарас був сильніший, ми б мали в ньому українського Жана Крістофа, з його єдиноробством з коханням. Належ Крістоф у цьому конфлікті не переміг, як не переміг б і західний Крістоф, перенесений у советську дійсність. Тож у дії до Нелі в 2. томі він констатує „мені нема місця в житті...“ Що мене жде, як я не вмію радіти? Старий побут зламано, на його місце приходить тотальне отравлення“. Серед польської тіпші лудна рознісати грубу московську лай-

ку“. З ким же йому йти? — „Му- сьте сам“, — і так кидаться дру- гий том твору.

Це, безперечно, плідна самотність, повна внутрішнього мерехтіння. Ось-ось розкриється третій світ людської душі — „у чомусь невисловленому, рідному“, де — коли Тарас плаче від щастя, „від пероз- ривного зв'язку з містами...“ Але сторінки про цей неперехідний світ згубляться в безліч сторінок, що описують лише людей і події. Трагічна самотність українського інтелекту не стала проблемою самотності людини.

Подібно ж самотній Серафим Кармалита, жадібний, спарганий ді- — єдина романтична постать твору. У прозу УССР не може однаково вкласти і ніжний арабек Тарасової душі і пригодишника ачака Серафима, — бунтарського бандита, воєнка Петлюрівської Армії, автокефально-го-свідчення, студента, а теперіш- на за народ цього „свороченого видання історії України в швидких темпах“. У селі, де вже починають з голоду істи кору, де садки і под- вір'я розгорділи, де стирчать раз- лодні роздіри, де в'є пусто, — там йому мерещиться білі мінарати Стамбулу, венеційські палади до- жів, вузькі й криві вулиці Капуру. Йому пахне життя прекрасне, неспізнає і вже втрачене. Бо, якщо немає України, не повинно бути й мрії. Що з ним далі — не знаємо. Ми переступили за вікно і розтанув у літні.

„Так проходить на тлі томів про „Розп'яте село“ музичний, шпентичький собою дію усього твору і що стверджує, що помилиться хтось, хто думає, що можна держати в неволі душу людини...“

Ще більше стверджує це життя. Ось господина в Лютеж, що не міняє крою одягу з часів смердів, ось мати Тарасова, що не перестав працювати й перед самою смертю. Така ж і Катерина — „нова Ярославна“ — мовчазна відданість забраною чоловіком. Навіть Гапка, демагог, карикатура з життя, коли відпадало з неї наанісе, виступає живо, невик- мунена, яка „кохачесь плугами“ і велич людини — Христа, що в опис авторка кінчав пеналом: „О, Мудрості, мир і простота сільської цноті, безкорисної доброї баби! Скільки чарів тепла й радості приносил ти в цей злий і користюлюбий світ!“

Кармалита не стало. Лишилися нести нетерпеливу народну душу Тарас, але Тарас здатний на опір — не на дію. У четвертому томі він пробує злитися з містом. Місто, яке воно не є, дихає подихом велетня. Досить села! Проти життя тут щораз тяжче. На вкраденні в нього „п'єсі роблять кар'єру інші. Похід на українську культуру все гостріше. Приходить самотність. Прокладуть голод і до будинок дітей ховаться з села розукачені батьки. Село не стало. А в місті, з своїми, наглухо замурованими переживаннями діти села почували себе все страшніші. Час живе, збігають роки і за- стігло життя. Тарас дію. І в час найбільшої печалі, убог, в полтаві, Тарас стрічає дівчину, яка всупереч усім матеріальним довідкам, називає ніч містичною, яка має свій власний синтолад, яка не хоче „да- ватися тільки тим, що в шкільному підручнику“.

„Благотинно-літмотому ступу сие ніжний рожевий раюк...“

Дівчина ця з одного з хуторських родів. На цій зустрічі бадьор закінчення безнадійної атмосфери твору Гуменої. Мальвина так зветься дівчина навізало до того великого сподівання у силу роду.

Т. ТЕРЕН

драматичний сопран, виступав в ролі „Любов“ в опері „Мазепа“, яка відбудеться 6-го листопада в Carnegie Hall в Нью-Йорку, і 9. листопада в Academy of Music в Філадельфії.

що розлите у цілім творі й що творить одне з нечислених вікон у задушливості роману.

Тарас, якось студентом слухавши родинних переказів: „... був овідний муготний подихом роду, що коріння своїм заходив десь далеко в надір минулих...“ куль... великі родинні наділення протесту- пали кризь Наталіну бесід, Цібуло- що шось поганське, язвчське, це була більша за його сила“.

„Якщо книжка заводить у інший світ, — вона хороша“, каже Гуменої устами Тараса.

Інший світ можна розуміти по- різному. Для авторки цей світ — реальне минуле і шкода, що ця минушина стала змістом, а не тлом твору, який міг би повести в мрію, в казку, в понадреальне.

Від старих хат — лише комини. Оберті клуни. Звичайні садки. Немає гордого хутора з 1. тому твору. Країна дивилась у безвідність. 3. Серед цього розладу ладно чути бадьорі тони: „Загина Діка, загина Серафим Кармалита, але країна не може загинути“. Ці тони спочатку видаються фальшем, патріотичною „тріскучою фразою“. Але вони повторюються. Мотив росте, проминає- сть кризь нетрі роману. Мальвина, ця дівчина у вагоні — нова відпора на всі чужинні досади порода. А це раніше Тарас стрічає наймо- лодшого з свого рідного села. Старші ламаються, а ці наймолодші не бояться ні засланя, ні чужини, ні життя. Вони пофериють на Кавказі і не їм захидатись у несподівані ауслях погодити чужинні соціальні реформи з вродженістю хутора.

Так з розгорму постає нове. Немає марних жертв. Тарас перебуває в блаженстві подленої думки. Сходить сонце.

Але роман не про них — пере- можки. Роман про Тараса, що, ви- бити з копії правдішого чумацького шляху, вже не спроможні відшукати у туманах розп'ятого села його спасеного напрямку. Це навіть не ліх безсилля, це неіснування, за- ніч давньої колелі, — вони, виколе- сті, вже не стануть ні на яку путь. Цей роман про безглузтє.

Існує ще один Чумацький Шлях. Під мряквиннями його сузір'я сте-

що розлите у цілім творі й що творить одне з нечислених вікон у задушливості роману.

Тарас, якось студентом слухавши родинних переказів: „... був овідний муготний подихом роду, що коріння своїм заходив десь далеко в надір минулих...“ куль... великі родинні наділення протесту- пали кризь Наталіну бесід, Цібуло- що шось поганське, язвчське, це була більша за його сила“.

„Якщо книжка заводить у інший світ, — вона хороша“, каже Гуменої устами Тараса.

Інший світ можна розуміти по- різному. Для авторки цей світ — реальне минуле і шкода, що ця минушина стала змістом, а не тлом твору, який міг би повести в мрію, в казку, в понадреальне.

Від старих хат — лише комини. Оберті клуни. Звичайні садки. Немає гордого хутора з 1. тому твору. Країна дивилась у безвідність. 3. Серед цього розладу ладно чути бадьорі тони: „Загина Діка, загина Серафим Кармалита, але країна не може загинути“. Ці тони спочатку видаються фальшем, патріотичною „тріскучою фразою“. Але вони повторюються. Мотив росте, проминає- сть кризь нетрі роману. Мальвина, ця дівчина у вагоні — нова відпора на всі чужинні досади порода. А це раніше Тарас стрічає наймо- лодшого з свого рідного села. Старші ламаються, а ці наймолодші не бояться ні засланя, ні чужини, ні життя. Вони пофериють на Кавказі і не їм захидатись у несподівані ауслях погодити чужинні соціальні реформи з вродженістю хутора.

Так з розгорму постає нове. Немає марних жертв. Тарас перебуває в блаженстві подленої думки. Сходить сонце.

Але роман не про них — пере- можки. Роман про Тараса, що, ви- бити з копії правдішого чумацького шляху, вже не спроможні відшукати у туманах розп'ятого села його спасеного напрямку. Це навіть не ліх безсилля, це неіснування, за- ніч давньої колелі, — вони, виколе- сті, вже не стануть ні на яку путь. Цей роман про безглузтє.

Існує ще один Чумацький Шлях. Під мряквиннями його сузір'я сте-

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛ. ЦЕРКВА СВ. ВОЛОДИМИРА У ФИЛАДЕЛФІИ

ТА ВСІ ТОВАРИСТВА, ЩО ЛЮБЮТЬСЯ ПРИ НЕІ

— влаштувуть —

В НЕДІЛЮ, 4 Листопада 1951

в год. 7. вечорі

В АВДИТОРІ СВ. ВОЛОДИМИРА У ФИЛАДЕЛФІИ

ДЖЕРМЕНТАВН ЕВЕНЮ ч. 1938-40

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

на яке запропущемо все громадянство міста Філадельфії й околиці. Головної проповідь полк. В. Кедровський. Програму Свята виконає мш. хор ім. О. Кошиця та мистецькі сили Філадельфії. Приходить всі і привітати всіх своїх знайомих. Обов'язком кожного сідмого Українця бути на цім Святі.

Церковний Комітет.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

В НЕДІЛЮ, 4-го Листопада 1951 Р.

о 1-ій год. 30хх. дня

в приміщенні Американського Історичного Товариства
170 Централь Парк Вест між 76 і 77 вулиц.

— відбудеться —

УРОЧИСТА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

з нагоди 110-річчя з дня народження
МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ЛЕННИЙ ПОРЯДОК:
1. Відкриття. 2. Проф. Ф. Моалі: „М. Драгоманов і Європейська Со- вість“. 3. Проф. С. Драгоманов: „М. Драгоманов і англосаксонський Світ“. 4. Д-р Ів. Ляска-Рудницький: „М. Драгоманов в розвитку української політичної думки“.

Добізд обсьма „8 евеню“ до зупинки 81 стр.

ВСТУП ВІЛЬНИИ. Управа УВАН в США

ОКРУЖНА РАДА ВІДДІЛІВ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

та УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ в Нью-Йорку

— влаштувуть —

ЮВІЛЕЙНУ АКАДЕМІЮ

в 100-ті роковини народження великої громадської-діячки Наталії Кобринської та 65 ліття Українського Жіночого Руху що відбудеться

В НЕДІЛЮ, 4. Листопаду 1951

в салі WASHINGTON IRVING HIGH SCHOOL, 16th Street, Irving Place, New York City.

Початок о год. 7. вечорі. Ветуп \$1.00

РЕФЕРАТ, ДЕКЛАМАЦІИ І СПІВ.

Імпровізовий Комітет запропущає на цю Ювілейну імпрезу усе членство своїх Організацій, усі Жіночі Організації та Вл. Грома- дянство міста Нью-Йорку та Метрополіт.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЖІНОЧА ПОМІЧ ВІДДІЛ 3 СУА. В НЬЮ ЙОРКУ

— устроює —

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 3. Листопада 1951

(Sunday, November 3, 1951)

в BEETHOVEN HALL, 210 East 5th Street (між 2-3 Евіями)

Початок о год. 7:30 вечорі. Ветуп \$1.00

Добірний Буфет. Першорядна музика Ник Антошків.

Відділ 3 СУА запропущає все українське громадянство до численної участі. Прихід з бало на добродійні цілі. Товариство бенефітаре буде приймати членів до Тов. без вступного від 16—40 р., а старші можуть вступати як спо- магаючі членки. За добру забаву рунить — Комітет.

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ!

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ:
45, 62, 83, 105, 116, 128, 156, 163, 173, 189, 237, 239, 245, 247, 248, 261, 268, 321, 324, 331, 339, 347, 352, 362, 375, 383, 388, 397, 422, 440

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 4 Листопада 1951

в годині 2-ій попол.

В ДОМІ У. А. ГОРОЖАН,
847 Н. Френклін вул., Філадельфія, Па.

Просимо відділових урядників взяти участь у цих зборах. На програмі парад важкі справи організаційні і загально громадські. У цих справах промовлятиме Д. ГАЛИЧИН, гол. предс. УНСОЮЗУ.

ЗА УРЯД:
Д-р В. Галич, гол. Осип Ванай, секр. С. Черномаз, кас. Олена Штогрин, гол. радні.

УВАГА! — ВУНСАНЕТ І ОКОЛИЦІ!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛ. ЦЕРКВА СВ. АРХ. МИХАІЛА

із всіма організаціями при парафії

— влаштувуть —

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 4 Листопада 1951

(Sunday, November 4, 1951)

В ЦЕРКОВНИИ САЛІ, 74 ГЕРРИС ЕВЕНЮ.

Вступ вільний.

Свято рознісється Панахидою в Церкві в год. 3-ій попол., що відбудеться місцевий парох о. Степан Голутик. Співатиме Панахиду Хор під управою проф. Т. Пасичника. — КОНЦЕРТ в 3:30 год. попол. Внес дохід із зборок призначений на Укр. Нар. Фонд. — Цим запропущється все сідмоче українське громадянство до участі. Вша- нуємо наших Борців-Героїв, що впади в бою за Волю України! Комітет Свята.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1952 РІК!

Вже появилсь і с в продажу великий

КАЛЕНДАР — АЛЬМАНАХ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

НА 1952 РІК!

Новий Альманах УНСОЮЗУ — це велика на 160 сторін книга в мистецькій окладниці та на прекрасному папері. В ній, крім календаря на 1952-гий рік із зазначенням всіх українських та американських церковних і національних свят та крім історичного календаря, поміщені такі вірші, оповідання, спомини та статті: Євген Маланюк; Ісход II. (поєзія); Остап Тарнавський; Мовчу (поєзія); Л. Міншуга; В історичний момент; Д. Галич; Моральна допомога пораневим Україн- цям; Іван Свояк; До нових берегів; В. Барка; Океан (поєзія); д-р С. Домашняк; Слідами україн- ських піонерів; К. Туряк; Процес Стілія Визволення України; М. Воєслав; Іх наказ; В. Сі- чинський; Історичний скарб України в Нью-Йорку; В. Сосюра; Любів Україну! (поєзія); Отар; Як перод 175 роками; Г. Герман; Український Народний Союз; д-р С. Баран; В світ за очі; Б. Бора; Я-журналь (поєзія); Я. Савутич; З поємі „Лодка без імені“ (поєзія); А. Драган; Роз- виток робітничого руху в ЗДА; І. Келерні; Нова українська еміграція в ЗДА; д-р І. Ракочевський; Проф. М. Грушевський у Львові; Л. Луць; Романія й повісті; Р. Купчинський; Перший стріл з ружини; Марія Струтинська; Зустріч із людиною; В. Валавський; Театральне життя у Льво- ві; М. Островська; Перші польські збори в Галичині; О. Тарнавський; Подібноє життя; д-р В. Базилевич; Князь лоді; Іскер; Новоприбулі; М. Понеділок; Обід собачий; М. Подорожний; Мі- ралда; Д. Кулик; Гречаники; І. Колосів; Американський театр; В. Орєнчук; На твердій основі.

В тексті кілька ілюстрацій.

Ціна Календаря, не зважаючи на величезні кошта видання, ТІЛЬКИ ОДИН ДОЛЯР!

Тому що тираж Календаря обмежений — поспішайте із замовленням! Члени УНС можуть замовляти Календар у своїх Відділах. Безпосередні замовлення, висі- лати разом з грошевою належністю на адресу:

„СВОБОДА“, Р. О. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

